

Результати опитування¹ в листопаді 2024 року вкотре засвідчили позитивні оцінки респондентами поточного стану та стійкості фінансового сектору. Майже половина опитаних позитивно оцінила стан справ у фінансовому секторі. Керівники фінустанов і далі відзначають високий рівень стійкості сектору до значних негативних подій: баланс відповідей за цим показником досяг нового рекордного рівня з моменту запровадження опитування в травні 2018 року. Загальний рівень ризику у фінансовому секторі все ще високий, однак, на думку респондентів, він поступово знижується п'яте опитування поспіль. Водночас схильність фінансових установ до ризику дещо зросла. Більшість керівників установ не очікують зміни стану справ у фінансовій системі в наступні шість місяців, однак за останні пів року дещо зросла частка тих, хто очікує погіршення ситуації у фінсекторі. На думку респондентів, війна з росією залишається джерелом найвищого ризику. Вдруге поспіль до п'ятірки найвагоміших ризиків для фінсектору увійшов ризик якості людського капіталу. Ризик якості законодавства та податкової системи, за оцінками фінансистів, підвищився найбільше.

У листопаді 2024 року близько половини керівників найбільших банків та небанківських фінансових установ України оцінили поточний стан сектору як добрий чи дуже добрий. Баланс відповідей² залишається на високому додатному рівні вже три раунди опитування поспіль.

Більшість респондентів зазначила, що стан фінансового сектору за останніх шість місяців не змінився. На думку чверті учасників опитування, стан сектору поліпшився, однак 15% керівників фінансових установ відзначили незначне погіршення ситуації. Понад половину опитаних не очікують зміни стану сектору й у наступні шість місяців. Однак дещо зросла частка тих, хто очікує погіршення стану фінсектору: з 18% у травні до 27% у листопаді.

Більше половини керівників фінустанов визначали рівень ризику в секторі в цілому як середній чи низький. Однак 41% респондентів усе ж вважав його рівень високим чи дуже високим. Тож загальний рівень ризику у фінансовому секторі оцінюється як помірно високий, про що свідчить від'ємний баланс відповідей. Однак ця оцінка все ж поступово поліпшувалася.

П'яте опитування поспіль (з листопада 2022 року) респонденти поліпшують власні оцінки стійкості фінансового сектору до значних негативних подій. Близько 97% опитаних оцінили стійкість фінсектору до значних несприятливих подій як середню і вище

середнього. Загальний баланс відповідей досяг найвищого рівня з часу запровадження опитування в травні 2018 року.

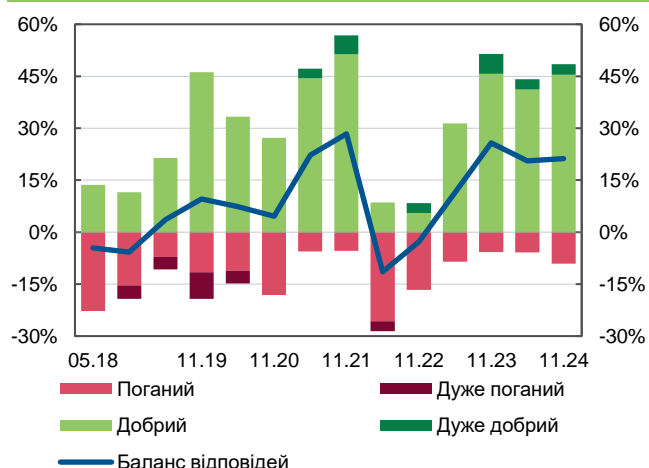
Війна з росією з 2022 року залишається основним джерелом ризиків у фінансовому секторі. До п'ятірки найбільших потрапили ризики діяльності правоохоронних органів та судової системи (на одну позицію вище порівняно з травнем 2024 року), загального рівня корупції (+3), а також якості законодавства та податкової системи (+4). Ризик якості людського капіталу у фінансовому секторі другий раз поспіль потрапив до п'ятірки найбільших загроз. Ризик шахрайства та кібернетичних загроз вдруге з травня 2022 року не потрапив до лідерів серед ризиків. На думку респондентів, послабилася роль ризиків, пов'язаних із динамікою припливу іноземного капіталу, доступу до фондування. Оцінка ризиків поточної та очікуваної інфляції й коливання обмінного курсу залишалися на середньому рівні і не потрапили до чільної десятки. Ризики кліматичних змін, віртуальних активів, загроз з боку протиепідемічних заходів фінансисти вважають низькими для їхньої діяльності.

Схильність фінустанов до ризику за останніх пів року дещо підвищилася. Більшість опитаних заявила про незмінність ризик-апетиту. Лише в 6% опитаних схильність до ризику зменшилася.

¹ Інформацію про опитування наведено на стор. 5.

² Тут і далі баланси відповідей – це агреговані показники, розраховані як сума кількостей кожної відповіді на поставлене запитання, зважених на вагові коефіцієнти від -1 до +1, а саме: +1 – для “значно поліпшився”, +0.5 – для “поліпшився”, 0 – для “не змінився”, -0.5 – для “погіршився” і -1 – для “значно погіршився”. Баланс відповідей може набувати значень у діапазоні $\pm 100\%$. Позитивний баланс відповідей свідчить про те, що в цілому респонденти вважають, що показник поліпшився або ризик знизився.

Графік 1. Поточна оцінка стану фінансового сектору України

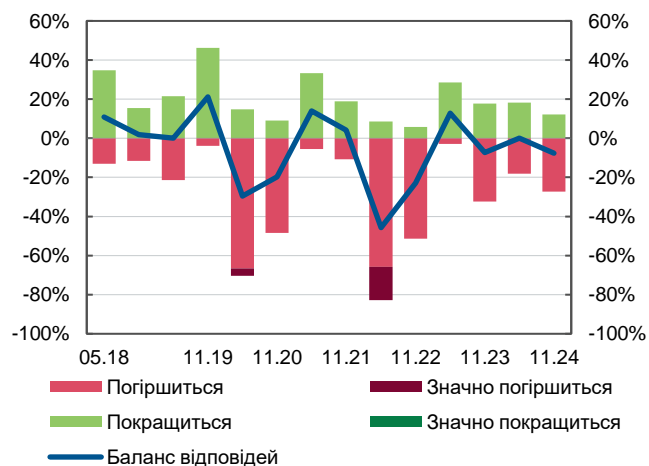

На графіках сума відповідей респондентів може не дорівнювати 100% через варіант відповіді "не змінився" чи "середній", який не відображено на графіку та який не впливає на баланс відповідей.

Графік 2. Оцінка зміни стану фінансового сектору України за останні шість місяців

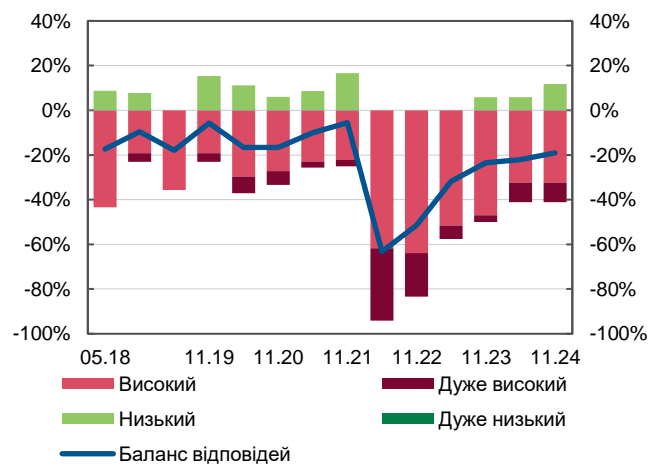

Графік 3. Очікування зміни стану фінансового сектору впродовж наступних шести місяців

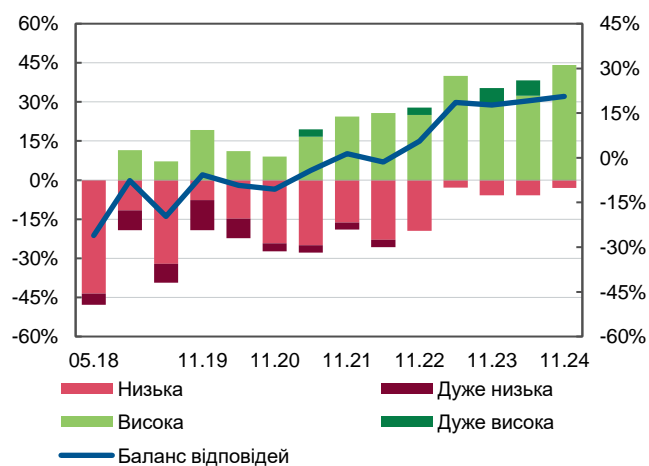

На графіках сума відповідей респондентів може не дорівнювати 100% через варіант відповіді "не змінився" чи "середній", який не відображено на графіку та який не впливає на баланс відповідей.

Графік 4. Оцінка загального рівня ризику в фінансовому секторі України

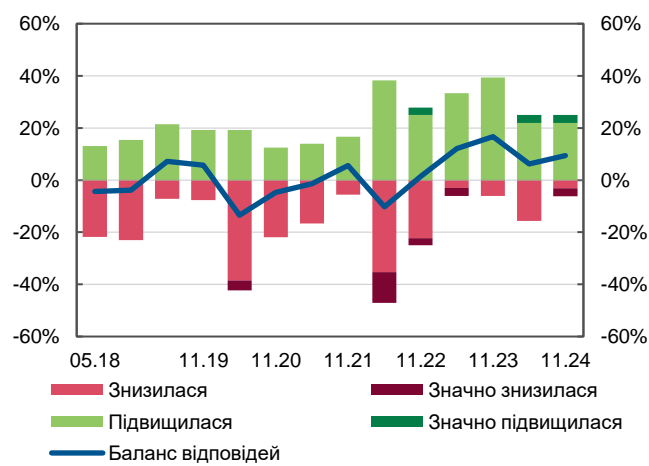

Графік 5. Оцінка стійкості фінансового сектору України до значних негативних подій

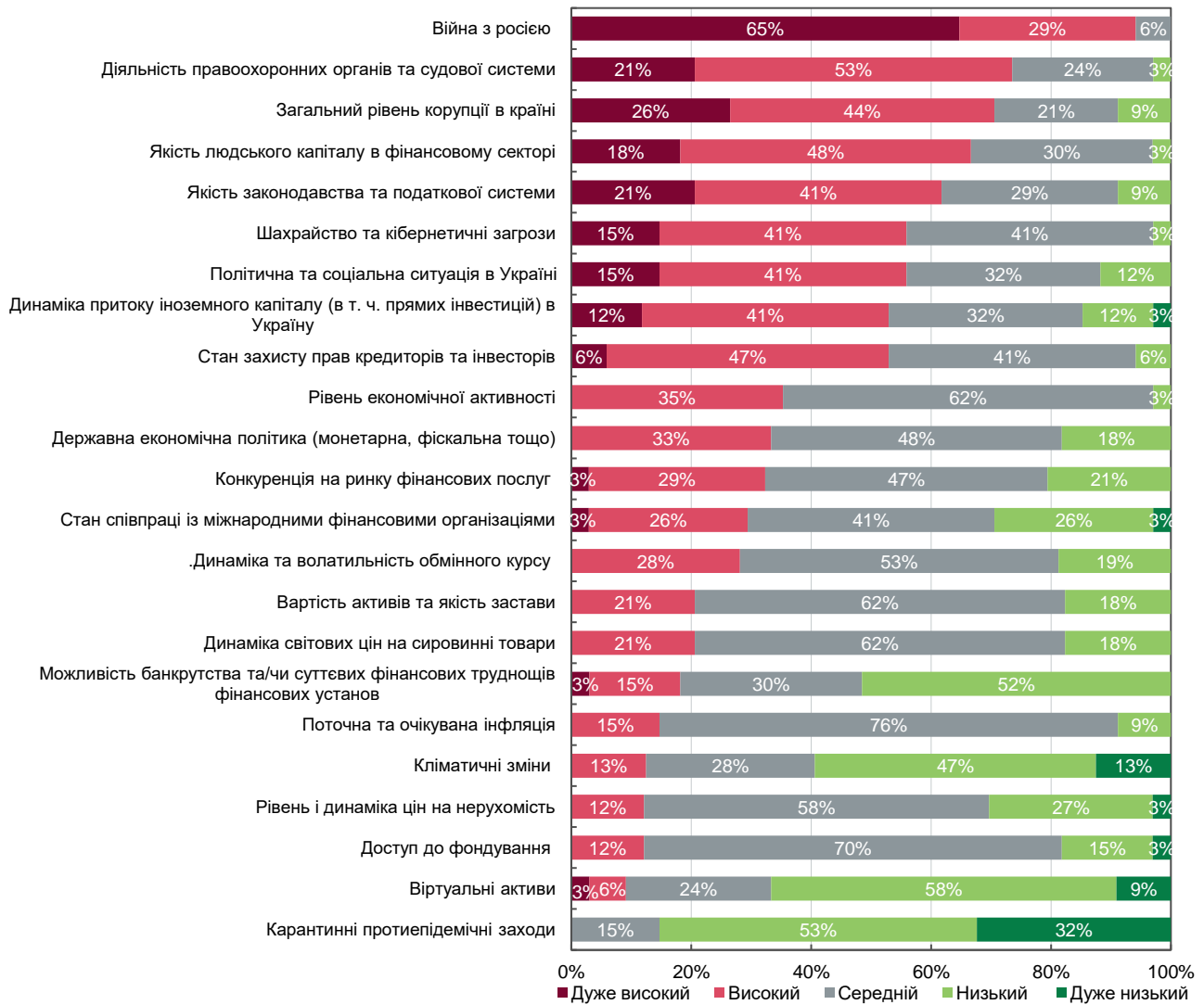

На графіках сума відповідей респондентів може не дорівнювати 100% через варіант відповіді "не змінився" чи "середній", який не відображено на графіку та який не впливає на баланс відповідей.

Графік 6. Оцінка зміни схильності до ризику установи респондента за останні шість місяців

Графік 7. Рівень ризику у фінансовому секторі за окремими факторами* в листопаді 2024 року

* Фактори на графіку впорядковані за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”.

Таблиця. Ранги факторів ризику (за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”)

Фактор ризику	Ранг, 11.24	Ранг, 05.24	Зміна, +/-
Війна з росією	1	1	0
Діяльність правоохоронних органів та судової системи	2	3	+1
Загальний рівень корупції в країні	3	6	+3
Якість людського капіталу в фінансовому секторі	4	4	0
Якість законодавства та податкової системи	5	9	+4
Політична та соціальна ситуація в Україні	6	8	+2
Шахрайство та кібернетичні загрози	6	4	-2
Стан захисту прав кредиторів та інвесторів	8	7	-1
Динаміка притоку іноземного капіталу (в т. ч. прямих інвестицій) в Україну	8	2	-6
Рівень економічної активності	10	9	-1
Державна економічна політика (монетарна, фіскальна тощо)	11	14	+3
Конкуренція на ринку фінансових послуг	12	12	0
Стан співпраці із міжнародними фінансовими організаціями	13	16	+3
Динаміка та волатильність обмінного курсу	14	13	-1
Динаміка світових цін на сировинні товари	15	16	+1
Вартість активів та якість застави	15	11	-4
Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ	17	20	+3
Поточна та очікувана інфляція	18	19	+1
Кліматичні зміни	19	22	+3
Доступ до фондування	20	15	-5
Рівень і динаміка цін на нерухомість	20	18	-2
Віртуальні активи	22	21	-1

Додаток. Результати опитування

Баланс відповідей	2018		2019		2020		2021		2022		2023		2024	
	05'	11'	05'	11'	05'	11'	05'	11'	05'	11'	05'	11'	05'	11'
1. Як Ви оцінюєте стан фінансового сектору України на сьогодні?	-5%	-6%	4%	10%	7%	5%	22%	28%	-11%	-3%	11%	26%	21%	21%
2. Як, на Вашу думку, змінився стан фінансового сектору країни за останні шість місяців?	17%	12%	27%	19%	-20%	-21%	11%	16%	-50%	-40%	24%	24%	6%	6%
3. Як, на Вашу думку, зміниться стан фінансового сектору України упродовж наступних шести місяців?	11%	2%	0%	21%	-30%	-20%	14%	4%	-46%	-23%	13%	-7%	0%	-8%
4. Як Ви оцінюєте загальний рівень ризику у фінансовому секторі України?	-17%	-10%	-18%	-6%	-17%	-17%	-10%	-6%	-63%	-51%	-32%	-24%	-22%	-19%
5. Як Ви оцінюєте стійкість фінансового сектору України до значних негативних подій?	-26%	-8%	-20%	-6%	-9%	-11%	-4%	1%	-1%	6%	19%	18%	19%	21%
6. Оцініть, будь ласка, рівень ризику, що існує у фінансовому секторі України через дію наведених факторів														
6.1. Політична та соціальна ситуація в Україні	-46%	-37%	-57%	-29%	-35%	-44%	-21%	-24%	-30%	-6%	-11%	-29%	-25%	-29%
6.2. Війна з росією	-15%	-17%	-18%	-12%	0%	-8%	-24%	-31%	-93%	-89%	-77%	-81%	-85%	-79%
Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи (вилучено з опитування)	-54%	-52%	-57%	-58%	-57%	-65%	-51%	-46%	-19%	-35%	-49%	-41%	x	x
6.3. Загальний рівень корупції в країні	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-32%	-44%
6.4. Діяльність правоохоронних органів та судової системи	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-41%	-46%
6.5. Якість законодавства та податкової системи	-20%	-29%	-14%	-23%	-15%	-17%	-21%	-9%	-11%	-6%	-14%	-25%	-18%	-37%
6.6. Стан захисту прав кредиторів та інвесторів	-33%	-42%	-36%	-31%	-22%	-26%	-25%	-32%	-21%	-14%	-21%	-10%	-31%	-26%
6.7. Рівень економічної активності	7%	-8%	7%	4%	-30%	-12%	-7%	8%	-31%	-38%	-24%	-19%	-21%	-16%
6.8. Поточна та очікувана інфляція	-4%	-4%	16%	31%	17%	17%	-3%	-15%	-56%	-49%	-11%	7%	12%	-3%
6.9. Державна економічна політика (монетарна, фіскальна тощо)	2%	-6%	0%	2%	-6%	-5%	3%	8%	-10%	-14%	-14%	-9%	0%	-8%
6.10. Динаміка та волатильність обмінного курсу	-20%	-20%	-9%	6%	-6%	-2%	4%	6%	-51%	-41%	-12%	3%	-8%	-5%
6.11. Динаміка припливу іноземного капіталу (у т. ч. прямих інвестицій) в Україну	4%	2%	-10%	2%	-19%	-12%	-13%	5%	-37%	-22%	-21%	-27%	-45%	-24%
6.12. Динаміка світових цін на сировинні товари	-15%	-27%	-24%	-13%	-30%	-6%	-6%	-24%	-43%	-19%	-17%	-3%	-5%	-1%
6.13. Стан співпраці з міжнародними фінансовими організаціями	-35%	-44%	-54%	-21%	-22%	-41%	-29%	-5%	7%	-16%	-6%	-9%	2%	0%
6.14. Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ	11%	25%	18%	20%	13%	8%	6%	14%	-41%	-30%	1%	14%	15%	15%
6.15. Конкуренція на ринку фінансових послуг	13%	-10%	5%	-4%	2%	-3%	3%	-5%	6%	10%	0%	-3%	-7%	-7%
6.16. Доступ до фондування	9%	-21%	-18%	10%	6%	21%	19%	14%	-7%	-3%	-3%	10%	2%	5%
6.17. Якість людського капіталу у фінансовому секторі	-4%	-10%	-13%	-2%	-4%	9%	-1%	-10%	2%	1%	-7%	-19%	-38%	-41%
6.18. Вартість активів та якість застави	-13%	0%	-7%	-12%	-9%	-9%	0%	0%	-47%	-36%	-34%	-16%	-16%	-1%
6.19. Рівень і динаміка цін на нерухомість	17%	17%	18%	15%	4%	12%	8%	6%	-17%	-13%	-6%	13%	5%	11%
6.20. Шахрайство та кібернетичні загрози	-37%	-37%	-25%	-35%	-33%	-27%	-31%	-35%	-51%	-40%	-41%	-34%	-47%	-34%
6.21. Кліматичні зміни	x	x	x	x	x	x	x	13%	26%	26%	29%	24%	36%	30%
6.22. Карантинні протиепідемічні заходи	x	x	x	x	x	x	x	-15%	40%	39%	60%	48%	61%	59%
6.23. Віртуальні активи	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	26%	32%
7. Як змінилася схильність до ризику Вашої установи за останні шість місяців?	-4%	-4%	7%	6%	-13%	-5%	-1%	6%	-10%	1%	12%	17%	6%	9%

Інформація про опитування

Національний банк України високо цінує участь банків в опитуванні в умовах воєнного стану.

У травні 2018 року Національний банк України запровадив опитування про системні ризики фінансового сектору. Двічі на рік топменеджери найбільших банків та небанківських фінансових установ України відповідають на запитання про ризики, що загрожують фінансовому сектору. Центральні банки застосовують такі опитування, щоб відстежувати сприйняття учасниками ринку подібних ризиків і вчасно реагувати на них.

У цьому звіті представлені оцінки респондентами стану фінансового сектору України за минулі шість місяців та очікування на наступні шість місяців. Опитування тривало з 7 до 22 листопада 2024 року. Участь у ньому взяли керівники 22 банків, десяти страховиків та двох інвестиційних компаній. Підсумкові результати не зважувалися на розмір банку / компанії чи їхньої частки на ринку – усі відповіді рівноцінні.

Результати ґрунтуються на відповідях респондентів і можуть не збігатися з оцінкою Національного банку України.

Наступний звіт буде опубліковано в травні 2025 року.